

ZWARTE BESCHAVING IN HET KADER VAN DE DAG DER ZWARTE BESCHAVING (UNESCO 1976)

INLEIDING

Voordat we het zullen hebben over wat de Dag Der Zwarte Beschaving voor Suriname en de Surinaamse diaspora (in Nederland omdat de comités hier hun werkgebied hebben) betekend en welk belang dat kan hebben voor de Comités 30 juni 1 juli, wil ik dit mooie onderwerp eerst in groter verband proberen te duiden.

Zwarte Beschaving verwijst naar de rijke en diverse geschiedenis, cultuur en bijdragen van Afrikaanse gemeenschappen en Afrikaanse-diasporagemeenschappen over de hele wereld. Deze beschavingen hebben een diepgaande invloed gehad op de ontwikkeling van de wereldgeschiedenis en cultuur.

Het is van groot belang om op enig moment met de zware gemeenschap tot een **definitie** te kunnen komen, van waaruit wij de de Comités 30 juni 1 juli, maar ook de overige organisaties en overheden, die het belang van de Zwarte Beschaving willen duiden of in onderzoeken willen gebruiken.

Naast de eerdergenoemde benodigde definitie is het ook van belang dat we op basis van analyses, studie, debat en discussies over de Zwarte Beschaving komen tot een (zwart) bewustzijn. Ik heb zwart tussen haakjes gezet, omdat ik het heel belangrijk vind dat niet alleen zwarte mensen bewust en trots zijn op hun zwarte beschaving, maar dat ook witte mensen zich realiseren dat de witte beschaving in de basis eraan gerelateerd is. Alleen op deze manier kunnen we bepaalde mythes ontkrachten en de bijdrage van de Zwarte beschaving aan een groter geheel toeschrijven en te erkennen.

ZWARTE BESCHAVINGEN MET ZIJN OORSPRONG IN HET AFRIKAANSE CONTINENT.

Om goed te begrijpen wat de Zwarte Beschaving omvat en hoe die is ontstaan, moeten we naar de geschiedenis kijken, om te onderzoeken waar de oorsprong ligt van de zwarte beschaving. Dan begint de reis in het Afrikaanse continent.

De Oudegyptische beschaving ligt aan de oorsprong en ontwikkeling van de Afrikaanse beschaving en is één van de vroegste en invloedrijkste zwarte beschavingen. Deze heeft door hun kennis (wetenschap), architectuur, kunst en hun schrift (hiërogliefen) een enorme bijgedragen aan de ontwikkeling van de wereld geleverd.

De geschiedenis en rijkdom van de machtige West-Afrikaanse Rijken, zoals Ghana, Mali en Songhaï hebben ook een belangrijke bijdrage geleverd aan de Afrikaanse beschaving. Deze West-Afrikaanse rijken hebben door hun cultuur en gouden

tijdperken van handel, onderwijs (denk aan de universiteit van Timbuktu) en niet te vergeten de kunst ook een enorme bijdrage geleverd.

Ook de Culturen van de Grote Meren, zoals in Oost-Afrika de invloedrijke rijken als het koninkrijk van Kush en Axum, die vooral een bijdrage hebben geleverd in innovaties in de landbouw, kunst en handel.

De bovenstaande invloeden die de Afrikaanse Beschavingen voor een groot deel hebben vormgegeven zijn dus direct geworteld in het continent Afrika zelf. Ze omvatten een enorme diversiteit aan culturen, talen, dialecten en tradities. Deze zijn zoals eerder aangegeven, terug te vinden in de oude beschavingen van Egypte, Nubië, de Mali- en Songhai-rijken en de koninkrijken van Ashanti en Zulu. Zij onderscheiden zich toen al, door hun onafhankelijkheid met eigen politieke systemen, koninkrijken en hun rijke culturele tradities. Tot op heden kunnen hun culturele bijdrage in de wetenschap, kunst, filosofie en in de architectuur waarbij de piramides in Cairo in Egypte en de bronzen kunstwerken van Benin zeer in het oog springen.

ZWARTE BESCHAVING IN AMERIKA IS ONTSTAAN UIT DE AFRIKAANSE DIASPORA

De oorsprong van de Afrikaanse diaspora ligt in het imperialisme van de verschillende Europese landen die kort door de bocht gezegd, overging in het kolonialisme. Kenmerkend voor de tijd van het kolonialisme was de opkomst van de zogeheten Trans-Atlantische Driehoek handel, waarbij Europeanen met wapens en luxeproducten slaven opkochten in Afrika, die naar de Amerika's verscheepten en op de plantages lieten werken en vervolgens de opbrengsten (koffie, tabak, thee en suiker) naar Europa verscheepten. De rijkdom die daarmee is vergaard, zien we nog altijd terug in statige herenhuizen die we nu bijvoorbeeld nog aan de Amsterdamse grachten kunnen zien, maar ook in de musea over de gehele wereld. De claim van verschillende Afrikaanse gemeenschappen, etniciteiten dan wel landen, om de geroofde kunst of verkregen kunst onder verdachte omstandigheden terug te geven, wordt steeds luider en heeft steeds vaker met succes.

Deze Afrikaanse diaspora vindt zijn oorsprong voornamelijk door de gedwongen migratie van de tot slaaf gemaakte Afrikanen als gevolg van de Trans-Atlantische slavenhandel. De hieruit gevormde gemeenschappen hebben zich in verschillende delen van de Amerika's gevestigd, zoals de VS, het Caribische gebied en Latijns-Amerika.

Er vond natuurlijke Culturele Vermenging plaats tussen Afrikaanse, Afrikaanse diaspora, Europese en inheemse culturen, wat leidde tot unieke culturele vormen zoals de Marron- en Creoolse cultuur, de Afro-Braziliaanse cultuur (zoals in Bahia), en de Afro-Caribische tradities (zoals Reggae en Calypso).

Door Strijd en Bevrijding hebben deze gemeenschappen een lange geschiedenis achter de rug voor het verkrijgen van hun vrijheid en in sommige gevallen voor hun burgerrechten. Voorbeelden hiervan zijn de Haïtiaanse Revolutie, de

burgerrechtenbeweging in de Verenigde Staten, maar in dit kader wil ik ook de strijd van de Marron gemeenschappen vóór en na de afschaffing van de Nederlandse slavernij in Suriname noemen.

Moderne Invloeden hebben hun intreden gedaan door belangrijke bijdragen aan muziek, sport, kunst en wetenschap. Denk hierbij aan jazz, blues, hip-hop, en iconen zoals Martin Luther King Jr., Nelson Mandela (voor zijn invloed op wereldwijde zwarte bewustzijn), en moderne muzikanten en atleten. In dit rijtje kunnen we natuurlijk ook onze Surinaamse iconen noemen als Boni (Aluku Marron), Kapitein Broos (die samen met zijn broer Kaliko de Bakabusi Nenge aanvoerden in de vrijheidssrijd) en Kaási (leider van de Kaási-marrons). En dan vergeet ik er natuurlijk nog velen die ook een plek in de schijnwerpers verdienen.

De Afrikaanse Diaspora heeft zich ontwikkeld als een exponent van de Trans-Atlantische slavernij en heeft een verschuiving en de veerkracht van de zwarte gemeenschappen bewerkstelligd. Hierdoor kon de Afrikaanse diaspora een bijdragen leveren aan Wereldcultuur, met Muziek (jazz, blues, hip-hop), literatuur, politiek en burgerrechtenbewegingen.

Ook recenter heeft de zwarte Afrikaanse diaspora invloed gehad in de wetenschap en technologie, door zwarte wetenschappers en hun uitvindingen. In de Kunst en Cultuur, hebben hedendaagse kunstenaars, schrijvers en muzikanten de wereld veranderd.

WAT IS HET VERSCHIL BINNEN DE ZWARTE BESCHAVING TUSSEN DE AFRIKAANSE- EN DE ZWARTE AMERIKAANSE BESCHAVING

De Afrikaanse beschavingen en die de Amerikaanse beschaving delen gemeenschappelijke wortels maar hebben zich door verschillende omstandigheden en historische contexten op unieke manieren ontwikkeld. Hier zijn enkele overeenkomsten en kernverschillen:

Overeenkomsten:

- ✚ Culturele Resilience: Beide beschavingen tonen een opmerkelijke veerkracht en doorzettingsvermogen ondanks historische tegenslagen;
- ✚ Bijdragen aan Wereldcultuur: Zowel de Afrikaanse- als de zwarte beschavingen in Amerika hebben aanzienlijke bijdragen geleverd aan de wereldcultuur, wetenschap, en sociale rechtvaardigheid.

Unieke Aspecten:

- ✚ Geografische Invloed: Afrikaanse beschavingen zijn meer beïnvloed door de geografie van het continent zelf, terwijl zwarte beschavingen in Amerika en breder in de Afrikaanse diaspora sterk zijn beïnvloed door de geschiedenis van slavernij en migratie;

- 🚩 Identiteit en Cultuur: In Amerika hebben zwarte gemeenschappen vaak een hybride culturele identiteit ontwikkeld, terwijl Afrikaanse beschavingen hun oorspronkelijke culturele tradities meer intact hebben kunnen houden.

AFRIKAANSE DIASPORA IN SURINAME EN DE AFGELEIDE DAARVAN IN NEDERLAND

Hoe kunnen we de bovenstaande duiding van de oorspronkelijke Afrikaanse zwarte beschaving en die van de zwarte beschavingen (Afrikaanse diaspora) van Noord-Amerika spiegelen aan die van: Zuid-Amerika, de Caraïbische delen van de wereld, Europa, maar ook specifiek aan Suriname en Nederland. Zoals u zult begrijpen zijn ook deze zwarte beschavingen net als die van de zwarte beschaving in Noord-Amerikaanse beïnvloed door de (koloniale) geschiedenis van slavernij en migratie. In dit verband wil ik inzoomen op de zwarte beschaving in Suriname voortgekomen uit de Afrikaanse diaspora. Een groot deel van deze zwarte beschaving van Suriname is in de aanloop van de aangekondigde onafhankelijkheid van Suriname in zeer korte tijd geremigreerd naar Nederland.

Zwarte Beschaving in Suriname is natuurlijk niet zo makkelijk te duiden, omdat alleen al het woord zwart in Suriname bewust of onbewust niet per definitie positief ervaren dan wel gelabeld wordt.

Het kwalijke fenomeen: **'opu yu kloru'**: Met de emancipatie van de tot slaaf gemaakte op 1 juli 1863, ontwikkelde zich een gedifferentieerde samenleving, waar huidskleur nog steeds een dominant kenmerk was voor macht, status en aanzien. Hieruit ontwikkelde de gedachte zich verder, dat een lichtgekleurde partner, in elk voor de kinderen, een betere maatschappelijke positie zou garanderen (*opu yu kloru*). Deze gedachte was gebaseerd op de empirische werkelijkheid van alledag. De witte mensen en lichtgekleurden hadden de economische macht, de maatschappelijk status en de betere baantjes. Voor de Marrons en voor de Creoolse Surinamer was de hiërarchische verhoudingen van de slavenmaatschappij de oorzaak, dat hij ernaar streefde om in diezelfde positie te komen als de witte burgers door met een lichtere partner te trouwen of iets te doen aan zijn huidskleur.

Ook de ontwikkeling van de diverse Marron-gemeenschappen in busikondee en de Creoolse gemeenschap waarvan de meesten in de Paramaribo wonen, hebben zich na de emancipatie parallel van elkaar vorm gekregen (bijna met een waterscheiding). Met de grootschalige goudvondsten is, zijn er veel creolen vanuit de stad naar busikonde getrokken, waardoor de contacten of moet ik het woord confrontatie gebruiken frequenter werden.

Dit gezegd hebbende is er een Positieve Herwaardering ontstaan van het woord "blaka", die nu meer en meer gebruikt wordt om de schoonheid, kracht en trots van de Afrikaanse afkomst te benadrukken. Het is een symbool van trots en zelfacceptatie geworden.

In de Culturele Context, bijvoorbeeld in Muziek en de Kunst: komt het woord "blaka" vaak voor in liedjes, gedichten en kunstwerken die de Afrikaanse wortels en de strijd voor gelijkheid en rechtvaardigheid vieren.

Het dragen van Traditionele kleding en in de mode binnen de zwarte Surinaamse gemeenschap zijn ook uitingen van het opwaarderen van hun sociaaleconomische positie.

Almere, 5 januari 2025, Gin Sanches